

PREDSJEDNIK ALEKSA BEČIĆ (09.10.20 19:02:04)

Poštovane kolegice i kolege poslanici,

Otvaram **Prvu posebnu sjednicu Drugog redovnog zasjedanja u 2020. godini Skupštine Crne Gore 27. saziva**. Podsjećam da sam sazvao Skupštinu saglasno Poslovniku o radu Skupštine.

Kao što vam je poznato, shodno članu 89 Poslovnika Skupštine Crne Gore, večeras će se poslanicima crnogorskog Parlamenta obratiti gospodin Oliver Varhelji, komesar Evropske unije za susjedsku politiku i pregovore o proširenju, koji se, kao što znate, nalazi u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori.

Želim da se zahvalim kolegama poslanicima na razumijevanju zbog vremenskog okvira u kojem je sazvana ova sjednica i tajmingu njenog održavanja. Naravno, očekivao sam razumijevanje i uvažavanje protokolarnih aktivnosti i prije svega uvažavanje i poštovanje koje svi zajedno pokazujemo prema uvaženom komesaru Varheljiju i njegovoj agendi, imajući u vidu da komesar na dnevnom nivou obilazi dvije zemlje regiona i zaista ulaže veliki trud i energiju kako bi ubrzali evropski put zemalja Zapadnog Balkana.

Poštovane kolegice i kolege, čini mi zaista veliku čast da u svoje ime, u ime ovog visokog doma pozdravim gospodina Varheljija, komesara Evropske unije za susjedsku politiku i pregovore o proširenju, ambasadoru Oanu Kristinu Popu, šeficu delegacije Evropske unije u Podgorici, kao i njihove saradnike.

Vaša posjeta, gospodine Varhelji, odmah nakon predstavljanja Godišnjeg izvještaja i Ekonomsko investicionog plana za Zapadni Balkan definitivno jeste jasna poruka da je u ovim vremenima brojnih izazova i nedaća proširenje ostaje visoko na agendi ključnih politika Evropske unije. Budite sigurni da će Crna Gora ići putem kojim je išao sav slobodni svijet, putem prosperiteta, putem slobode i putem evropske solidarnosti.

Vaše večerašnje obraćanje poslanicima crnogorskog Parlamenta, ali i cjelokupnoj domaćoj javnosti, vidimo i kao priznanje važnosti ovog predstavničkog doma u brojnim trenutnim, ali i budućim demokratskim izazovima koji nas očekuju. Na ovom našem evropskom putu sve analize i preporuke Evropske komisije budite sigurni da doživljavamo kao važan putokaz sprovođenja neophodnih reformi koji, u konačnom, kao rezultat treba da daju punopravno članstvo Crne Gore u porodici razvijenih evropskih država. Sada dozvolite da pozovem uvaženog komesara Varheljija da se obratim poslanica crnogorskog Parlamenta. Vaša ekscelencija izvolite.

OLIVER VARHELJI (09.10.20 19:05:19)

/prevodilac/

Gospodine predsjedniče, uvaženi poslanici,

Zaista mi je veliko zadovoljstvo što sam u prilici da se obratim novoizabranom Parlamentu Crne Gore u ovoj posebnoj izazovnoj godini. Uvijek je privilegija i čast biti u prilici da govorite u Parlamentu, jer preko vas mogu da prenesem važne poruke koje imam cjelokupnoj crnogorskoj javnosti. Jako mi je drago što se politički dijalog vraća u ovaj časni dom nakon izbora održanih 30. avgusta.

Svijet je suočen sa globalnom pandemijom kovid-19, pa ipak to nas nije odvratilo da zadržimo Zapadni Balkan kao ključni prioritet za Evropsku uniju, naravno isto važi za Evropsku komisiju. Budućnost čitavog ovog regiona je u Evropskoj uniji i u našem je strateškom interesu da vam pomognemo da se približite Evropskoj uniji kao što je i u vašem da joj se priključite.

S toga od prvog dana ova komisija radi da podrži Zapadni Balkan u tri pravca. Prvo, osnažili smo i obnovili proces proširenja kroz revidiranu metodologiju kako bi politika bila kredibilnija. Drugo, na toj osnovi bilo je moguće donijeti odluku da se otvore pregovori sa Albanijom i Sjevernom Makedonijom. Treće, mi smo čvrsto fokusirani na ubrzanje ekonomskog približavanja ovog regiona Evropskoj uniji. To su ciljevi koje smo najavili još prvog dana i ja danas stojim pred vama da vam pomognem u implementaciji ovog trećeg.

Što se tiče ekonomskog približavanja pandemija to dodatno otežava. Mi smo uložili napore prvo da obezbijedimo značajnu pomoć u vanrednoj situaciji u ovom regionu i drugo da

pomognemo ekonomski oporavak. Bili smo uz Crnu Goru, pružili smo hitnu podršku zdravstvenom sektoru i ekonomskom i socijalnom oporavku. Vaša zemlja je dobila oko 50 miliona eura, a ove sedmice smo smo isplatili prvu tranšu makrofinasijske pomoći 30 od 60 miliona eura. Dakle, na putu pred nama fokusiramo se na podršku dugoročnom oporavku i vašem ekonomskom približavanju Evropskoj uniji. Postoji ogroman jaz u smislu ekonomskog razvoja između vašeg regiona i Evropske unije. Što brže zatvorimo taj jaz brže ćemo kreirati održive, jake tržišne ekonomije i vi ćete moći brže da pristupite Evropskoj uniji.

Ove sedmice Komisija je predložila jedan široki, ekonomski investicioni plan za Zapadni Balkan. Plan je osmišljen konkretno da podstakne dugoročni oporavak kroz značajan investicioni paket. To će zauzvrat dovesti do održivog ekonomskog rasta, podržaće implementaciju reformi koje su potrebne kako biste ostvarili napredak na putu ka Evropskoj uniji i približili Zapadni Balkan jedinstvenom tržištu Evropske unije. Sa ovim planom planiramo da mobilizujemo do devet milijardi eura u vidu grantova u okviru budućeg instrumenta prepristupne pomoći kako bi podržali ekonomsko približavanje regiona Evropskoj uniji. Investicioni paket je struktuiran oko deset vodećih inicijativa u ključnim oblastima koje su od presudnog značaja. To su transport, energetika, životna sredina, digitalna ekonomija, privatni sektor i mladi.

Pored toga investicioni kapacitet regiona treba da podstakne mobilisanje novog garantnog mehanizma za Zapadni Balkan, sa ambicijom da potencijalno donese investicije vrijedne do 20 milijardi eura. Ukupno, to znači skoro jednu trećinu postojećeg bruto domaćeg proizvoda čitavog regiona. Investicije koje bi mogao donijeti ovaj mehanizam mogle bi potencijalno povećati uz neke konzervativne proračune realni bruto domaći proizvod regiona za 3,6% i što je važno mi povećavamo grantove u odnosu na kredite, što je ključna komponenta u trenutku kada je fiskalni prostor sužen.

Šta ovaj plan donosi Crnoj Gori? Plan će podržati realizaciju najveće javne investicije u Crnoj Gori, a to je izgradnja autoputa Bar-Boljare čime će zemlja biti integrisana u regionalni krak TNT mreže. Na taj način biće to podsticaj za nacionalnu privredu i odgovoriće na socijalne razlike između opština na primorju i planinskih krajeva na sjeveru. Željeznička ruta 4 koja povezuje Beograd sa Podgoricom i dalje sa crnogorskom Lukom Bar biće u potpunosti obnovljena od granice sa Srbijom do mora. Rekonstrukcija puta do granice sa Bosnom i Hercegovinom, to je put od Podgorice do Sarajeva, je takođe odabrana, jer je to važna veza u okviru regiona.

Nadalje, ovaj plan će povećati kapacitete za proizvodnju obnovljive energije u zemlji uz poseban fokus na energiju iz vodenih izvora i dalje širenje sistema hidroelektrane Piva. To će povećati ekološke standarde naročito kroz izgradnju savremenog centra za upravljanje otpadom u Možuri.

Na kraju, ali ne manje važno, ovaj plan će obezbijediti dodatnu podršku zemlji u razvoju širokopojasne infrastrukture, socijalne infrastrukture, poljoprivrednom razvoju i obezbijediće direktnu pomoć za razvoj privatnog sektora kroz konkretne finansijske instrumente. Ovim ekonomskim investicionim planom želimo da region približimo Evropskoj uniji i da podstaknemo regionalnu saradnju i integraciju. U posljednjih šest mjeseci vlade Zapadnog Balkana bile su uključene u razvoj nove vizije za regionalnu ekonomsku zonu.

Ja se s toga radujem dogovoru koji će postići lideri Zapadnog Balkana oko ambicioznog Akcionog plana za razvoj zajedničkog regionalnog tržišta na Samitu u Sofiji sljedećeg mjeseca. To je od ključnog značaja kako bismo povećali privlačnost i konkurentnost regiona i kako bi ga pretvorili u jednu investicionu luku za one investitore koji žele da smanje tu distancu u odnosu na tržište Evropske unije.

Međutim, podsticanje investicije ekonomskog rasta na Zapadnom Balkanu moguće je isključivo ukoliko su vlade čvrsto posvećene i ako zaista implementiraju fundamentalne reforme zasnovane na evropskim vrijednostima. Bilo da govorimo o strukturnim ekonomskim reformama, jačanju vladavine prava ili unapređivanju javne uprave ove reforme su neophodne da bi se stvorilo i okruženje koje je podsticajno za preduzetništvo, kreiranje novih radnih mjesta i održive investicije. U tom pogledu Paket proširenja 2020 koji smo usvojili zajedno sa Ekonomskim investicionim planom daje detaljan pregled postojećeg stanja vezano za fundamentalne reforme i daje smjernice vezano za reformske prioritete.

Crna Gora je trenutno u jednom delikatnom periodu prelaska nakon izbora. Cilj pristupanja Evropskoj uniji uživa široku podršku u ovom domu i to je dobar osnov za čitav niz reformi i odluka

koje će zahtijevati kvalifikovanu većinu u Parlamentu. U tom kontekstu Crna Gora će imati podršku ili pomoć kroz ovu šemu koja će podstaći Vladu da ostvari neophodne reforme na putu ka Evropskoj uniji, jer to je ono što građani očekuju.

Crna Gora se sada suočava sa dva ključna prioriteta. Prvi jeste produblјivanje i ubrzanje reformi, naročito vezano za vladavinu prava gdje Izvještaj jasno kaže da sljedeći zadatak jeste da se zadovolje privremena mjerila u okviru poglavlja vezano za vladavinu prava. Drugo, prevazilaženje ekonomske krize uzrokovane krizom kovid-19 koja je pogodila Crnu Goru posebno teško zbog snažnog oslanjanja na turizam. Odgovor na ova dva ključna izazova zahtijeva javnu upravu koja dobro funkcioniše i nadovezivanje na napredak koji je već ostvaren.

Evropska komisija je u potpunosti spremna da vas prati na putu ka Evropskoj uniji, da obezbijedi smjernice i partnerstvo. Računam na vlast iz Crne Gore da saraduju sa nama kako bi se ovaj plan zaista brzo i efikasno realizovao. Vjerujem da je to moguće i ubijeđen sam da uz odlučan pristup i uz posvećenost i stvarnu realizaciju reformi možemo kreirati novi pejzaž za Crnu Goru i za čitavi region već u sljedećih četiri do pet godina. Hajde da to učinimo zajedno. Hvala vam na pažnji.

PREDSJEDNIK ALEKSA BEČIĆ (09.10.20 19:16:05)

Zahvalјujem komesaru Varhelјiju na obraćanju, koje će vjerujem biti svima nama podsticaj za još dinamičniji i efikasniji rad u narednom periodu.

Takođe, koristim ovu priliku da se zahvalim Evropskoj komisiji na kontinuiranoj podršci našem integracionom procesu, na saradnji i pomoći u kreiranju i sprovođenju planiranih reformi. Vjerujem da ćemo u narednom periodu svi zajedno pokazati dodatnu odgovornost i posvećenost strateškim interesima Crne Gore kako bi zajedno došli do onoga što je naš zajednički cilj i san mnogih generacija, a on se zove članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji.

Poštovane kolegice i kolege, ovim je završena Prva posebna sjednica Drugog redovnog zasijedanja u 2020. godini. Zahvalјujem.